

nyklassicistiske maler Jacques-Louis David. Derudover er eksemplerne få, og i stedet dokumenterer Kjær, hvorledes en spirende afholdenhed over for „fransk“ kunst blev mere og mere udtalt i Danmark for til slut at blive, hvad Kjær benytter som undertitel til kapitlet om Christian 8.s regeringstid: „Et afbalanceret forhold“.

Med enevældens ophør slutter Kjær naturligt sin bog. Sammenlignet med Krohns *Danmarks og Frankrigs kunstneriske Forbindelse i det 18. Aarhundrede* hersker der ingen tvivl om, at *Fransk elegance og dansk snilde. Fransk-danske kunstforbindelser i den danske enevældes tid* må betragtes som det nye standardværk inden for emnet. Kjærs detaljeringsgrad, overblik og pædagogiske fortællestil gør hendes bog til et godt udgangspunkt for enhver, der interesserer sig for de dansk-franske kunstforbindelser. Krohns værk indeholder dog stadig vigtige oplysninger, som ikke figurerer hos Kjær, og skal man have en mere detaljeret forståelse af emnet, anbefales det, at man læser begge bøger.

Hvis man på falderebet skulle dryppe lidt malurt i bægeret, så savner denne anmelder en tydeligere begrebsafklaring og en teoretisk ramme for *Fransk elegance og dansk snilde. Fransk-danske kunstforbindelser i den danske enevældes tid*. Dette ville have hjulpet flere læsere gennem bogen og samtidig have givet en bedre forståelse af Kjærs kunsthistoriske tilgang. Med et så komplekst emne og en periode på omtrent 200 år er det imidlertid forståeligt, at Kjær har foretaget til- og fravalg. De påpegede huller i fortællingen ødelægger da heller ikke det overordnede positive indtryk af Kjærs bog, men viser blot, at emnet endnu ikke er fuldt ud belyst.

Kristoffer Schmidt

| FINN FUGLESTAD: *Slave Traders by Invitation: West Africa's Slave Coast in the Precolonial Era*. Hurst & Company, London, 2018, 443 s., 55 GBP.

I *Slave Traders by Invitation* præsenterer Finn Fuglestad en nuanceret analyse af den samfundspolitiske udvikling af det område langs Vestafrikas kyst, som af 1600- og 1700-tallets europæere blev kaldt Slavekysten, hvilket nogenlunde svarer til kystområderne i nutidens Togo og Benin.

Fuglestad fokuserer på riget Dahomey, der med erobringerne af Alada (1724-26), Hueda (1727-33), Akwamu (1730) og Jakin (1732) fik afgørende betydning i regionen fra 1720'erne og frem. Dahomey karakteriseres ofte som indbegrebet af en slaveproducerende og -handlende statsdannelse, og det er denne fortolkning, Fuglestad ønsker at nuancere. Fuglestad's hovedargument er, at Dahomey skal forstås som

en stat, der fejlede i sit forsøg på at lukrere på det transatlantiske slavehandelssystem. I stedet for at indgå alliancer med potentielle allierede og med europæiske slavehandlere søgte Dahomeys ledere med hård hånd at styre de områder, de erobrede, og den handel, de deltog i. Ifølge Fuglestad brød Dahomey dermed med den gængse vestafrikanske statsform, som han, med et begreb lånt fra antropologen Jack Goody, beskriver som kontrapunktisk overherredømme. Et sådant overherredømme er karakteriseret ved, at magten er delt mellem en sakral konge og et råd, hvis medlemmer er repræsentanter for de såkaldte jordpræster eller jordvogtere. I datidens magisk-religiøse samfund varetog disse vogtere den rituelle kontrol med jorden, der blev forstået som en hellig entitet. Den magtdeling, som det kontrapunktiske overherredømme indebar, vendte Dahomey sig imidlertid imod. Rige konger søgte at samle magten om sig og nedkæmpede brutalt lokal modstand. Det var en strategi, som i det lange løb viste sig at være ufrugtbar, fordi den ifølge Fuglestad „provoked a sharp decline in the slave trade from the central Slave Coast: that is exactly the opposite of what we suspect they [dahomeyanerne] had aimed at“ (s. 45).

Fuglestad organiserer sin analyse af Slavekystens samfundspolitiske forhold i tre dele. I første del fremlægger han de historiografiske debatter, han deltager i, og han redegør for de teoretiske modeller, som rammesætter hans analyse. I anden del gives et kronologisk overblik over perioden fra 1600-tallet og frem til 1720'erne, og i tredje del følger endnu et kronologisk overblik, nu fra 1720'erne og frem til 1851. Det er i første del, at Fuglestad placerer sig i forhold til andre tolkninger af Slavekystens historie og særligt i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt Dahomeys udvikling skal forstås som en anomali eller som en intensivering af tidligere elites politiske praksis i regionen. Det er også her, at en afgørende forudsætning for Fuglestadts fortolkning præsenteres, nemlig de kvantitative data om slavehandelens omfang i Beninbugten (hentet fra databasen *slavevoyages.org*). Heraf fremgår det, at der var et fald i handlen fra 1730'erne og frem, og dette fald viser ifølge Fuglestad, at Dahomey havde en begrænset succes som slavehandelnde stat. Endelig er det også i bogens første del, at begrebet om det kontrapunktiske overherredømme præsenteres.

Dette begreb bliver styrende for de følgende kronologiske oversigter, og det er med til at skabe interessante læsninger af Slavekystens historie. Fuglestad afsøger en imponerende mængde sekundær litteratur, skriftlige kilder og mundtlige traditioner for at afgøre, hvorvidt regionens stater var karakteriseret af magtdeling mellem en (sakral) konge og et (jordvogtende) råd. Resultatet er en yderst detaljeret redegørelse for regionens politiske udvikling, som fastslår, at den kontrapunktiske magtdeling karakteriserede langt de fleste statsdannel-

ser på Slavekysten (f.eks. Tado og Notsé samt Allada og Hueda), men altså ikke Dahomey. Med denne tolkning går Fuglestad i clinch med en række afrikanisters forståelse af Dahomey, bl.a. Edna Bay og Robin Law, som begge har ydet væsentlige bidrag til Slavekystens historie. Fuglestad argumenterer godt for sin sag, og han havde formentlig kunnet skabe en endnu mere overbevisende historie, hvis han havde præsenteret flere kildenære læsninger af det materiale, han bygger sine konklusioner på. Så havde han i endnu højere grad kunne vise, at Dahomeys eliter adopterede et nyt styrings- og/eller organisationsprincip i 1700-tallet.

Titlen til trods er *Slave Traders by Invitation* ikke en bog for de læsere, som ønsker en lettilgængelig oversigt over Togo- og Beninkystens engagement i den transatlantiske slavehandel. Vi hører om slavehandlen i bogens første del (s. 91-109), men den forsvinder ofte fra selve analysen af de forskellige staters krige og konflikter (se dog f.eks. s. 193, 210 og 230). Slavehandlen kommer derfor tit til at fremstå som historiens bagtæppe snarere end dens genstand. Det skyldes formentlig, at begrebet om det kontrapunktiske overherredømme ikke egner sig særlig godt til at indfange de forandringer, som blev skabt via slavehandlen. Derimod viser Fuglestads analyser, at begrebet giver god mening i en redegørelse for regionens politiske udvikling. Det gælder særligt for Dahomey og regionens andre stater, men det regionale fokus giver også god mulighed for at forstå den danske ekspansion mod Voltafloden og Slavekysten. I Fuglestads optik var danskernes opbygning af forter og handelsstationer i dette område i 1700-tallets slutning et resultat af Dahomeys position og kystens allianceforhold snarere end et tegn på et særlig dansk imperialt talent. Der er således ingen tvivl om, at Fuglestads detaljerede skildringer af de politisk-religiøse motiver, som prægede statsdannelsesprocesser på Slavekysten, er både overbevisende og tankevækkende. De giver et godt fundament for en videre undersøgelse af vestafrikansk politisk historie, og de giver en god forståelse af de fortolkningsmæssige problemer, som præger studiet af prækolonial vestafrikansk historie.

Gunvor Simonsen

| MARGIT LØYLAND (UDG.): *Lofthusoppveisten. Rettsmateriale frå kommisjon og høgsterett 1787-99*, Kildeutgivelser fra Riksarkivet 4, Oslo 2018, 619 s., 250 NOK.

I 1786 rejste der sig blandt almuen i det nuværende Aust-Agder og Telemark fylke en betydelig utilfredshed med urimelig embedsførelse fra lokale lensmænd, fogeder og sorenskrivere, der blev anklaget for